

Izvori Mavra Orbina: *addenda et corrigenda*

U popratnom aparatu uz delimični prevod *Kraljevstva Slovena* objavljen u Beogradu 1968., pokušao se osvetliti Orbinov rad sa izvorima i komentarisati njegov popis izvora, a takođe prikazati i izvore koje je upotrebljavao u svome spisu, a nije navodio u popisu. Pokazalo se da je Orbin autore koje citira slobodno preuzimao iz tuđih tekstova zajedno s odlomcima koje je prepisivao. U njegovom popisu ima autora koje nije čitao, koje čak nije mogao čitati. Otuda se deo napora oko identifikovanja stavki u „Autori citati nella presente opera“ pokazao jalov, ali su se mogli prepoznati odlomci iz izgubljenih ili neidentifikovanih izvora. U ovome bi se radu podneo izvještaj o tome šta se našlo da treba ispraviti i dopuniti. To se namerava grupisati na nekoliko vrsta ispravki i dopuna i na raspravljanje o nekoliko kompleksa koji zaslužuju da budu pojedinačno obrađeni. U skupini neidentifikovanih ili pogrešno identifikovanih bilo bi reči o Martinu Segonu, čiji je obimni opus u međuvremenu otkriven i objavljen, te o zagonetnom autoru Pietru Liviu Veroneseu, koji je privlačio pažnju zbog toga što treba da je pisao o bogumilima, a i o nekim drugim autorima. Člančići o srednjovekovnim ili humanističkim piscima čine drugu skupinu. Treću skupinu čine ispravke i dopune koje se odnose na identifikovanje odlomaka iz Orbinovog spisa. U pogledu „kompleksa“ pojedinih izvora ili grupa izvora zadržaće se na Marinu Barleciju i piscima iz loze Andela Komnina koje je Orbin ekscerpirao u većoj meri nego što se slutilo. Može se zaključiti da je Orbin poznao i koristio neku od verzija ruskog hronografa. Treći kompleks odnosi se na Konstantina Porfirogeneta, gdje je ostalo aktuelno pitanje: gde ga je našao kad su se sva izdanja i prevodi pojavili tek posle Orbinove knjige (1601).

Delo Mavra Orbina pokriva veoma dug period i ogroman prostor, sastoji se iz više delova slabo međusobno povezanih. Postavlja se pitanje da li je uopšte opravdano posmatrati ga i analizirati kao jedinstvenu celinu. Posebnost i individualnost nekih njegovih delova odavno je uočena. Nije reč samo o Letopisu Popa Dukljanina (Barskom rodoslovu), već i o poslednjem poglavlju posvećenom srednjovekovnoj bugarskoj istoriji, koje se izdvaja naslovom, predgovorom pa i metodologijom. Heterogenost spisa koji sačinjavaju *Kraljevstvo Slovena* dolazi do izraza i u njegovoj recepciji. Dok se u XVIII. veku prvenstveno interesovalo za slovensku ranu istoriju, u XIX. i XX. veku težište se pomerilo ka tekstologiji Popa Dukljanina i Orbinu kao prenosiocu vesti i podataka nepoznatih iz drugih izvora. Literatura o kasnoj srednjevekovnoj istoriji Bosne, Srbije, Bugarske, prošarana je pozivanjem na Orbina. Nejednaka zainteresovanost je došla do izraza

i u prevodu *Kraljevstva Slovena* na moderne jezike. Tako je beogradski prevod dr. Zdravka Šundrice svesno ostao torzo, ograničen na onaj deo knjige koji sledi posle *Letopisa Popa Dukljanina*, deo koji je posvećen južnoslovenskom području u kasnom srednjem veku. Više se polagalo na to da se prevedeni, po mišljenju priređivača, naučno aktuelniji deo, uokviri aparatom koji će kritički osvetliti Orbinov život, način rada i vrednost podataka. Poglavlja knjige od Nemanjića do kraja bugarske istorije komentarisana su s ciljem da se prepoznaju ličnosti, događaji, i kad je moguće, utvrdi poreklo delova Orbinove naracije.

Analizirajući pasus po pasus Orbinovog teksta, pitajući se o poreklu pojedinih kazivanja, mogao sam utvrditi da je Orbin bio tipičan istoričar koji radi „s makazama i s lepkom“.¹ Pokazalo se da je taj deo njegovog spisa sastavljen od manjih ili većih fragmenata. Onako kako je inkorporirao *Letopis Popa Dukljanina*, tako je uplitao u svoj tekst tuđe odlomke koji nisu bili tako zaokrugljeni i čija se individualnost manje uočavala. Za našu temu je vrlo važna činjenica da je zajedno sa tuđim tekstom Orbin preuzimao i tuđe izvore i pozivanja drugih na autore. Usled toga i naša terminologija postaje problematična, jer pored autora i spisa od kojih je Orbin satkao svoja poglavlja, izvora u doslovnom značenju, imamo i citirane autore iz druge ruke, koji se navode u spisku i u tekstu, a nisu uopšte poslužili kao izvori.

Orbinov popis izvora *Autori citati nella presente opera* ne daje uopšte tačnu sliku o njegovoj načitanosti, jer se pokazalo da u tome zaista velikom katalogu ima autora koje Orbin nije čitao, čak i takvih koje nije mogao čitati. Moglo se utvrditi da je pored toga skupa autora, navodio u tekstu pisce i dela koja nije uneo u svoj popis citiranih autora. Naravno, i kod njih nismo sigurni da su čitani, a da nisu preuzeti zajedno sa odlomkom koji je ekscerpiran. Najzad, moglo se utvrditi da je Orbin kao prave izvore koristio tekstove koje ne spominje ni u spisku ni u tekstu, deo njih su za nas *deperdita*. Njih Orbin ne ističe u prvi plan, reklo bi se čak da ih krije. On naprimer iz Pribojevića, koji srećom nije izgubljen, prepisuje duge stranice, a da autora nigde ne pominje.² Zbog te Orbinove sklonosti da se diči starim i poznatim piscima, autoritetima, a da autore iz svog užeg kruga prikriva, treba jednim okom pratiti njegovog savremenika Jaketu Lukarevića, koji je u tom pogledu manje tajanstven, a čiji je spisak odavno komentarisao Vladimir Mažuranić.³

Kod takvog stanja stvari opravdano je pitati se o tome kakvog smisla imaju naponi da se utvrđuje identitet pisaca ili spisa, koji nisu ni na koji način uticali na nastajanje Orbinovog teksta. Ipak, može se uzvratiti da je iscrpno pretresanje Orbinovih izvora omogućilo da se upotpuni i precizira znanje o realnoj podlozi na koju je oslonjen njegov tekst, a u *Kraljevstvu Slovena*, naročito u završnim

¹ Orbin 1968: 293-377 (Komentari), 379-428 (Izvori Mavra Orbinija).

² BROGI-BERCOFF 1975-1976: 137-154.

³ MAŽURANIĆ 1924: 121-153.

poglavljima, ima vesti nepoznatih iz drugih izvora, čija kritika zavisi od identifikacije ili približnog određivanja prostora i vremena u kome su nastali. Odavno se u kritičkoj literaturi o Bosni, Srbiji, Zeti i Bugarskoj u XIV. i XV. veku nailazi na pozivanje na Orbina kao kasnog svedoka o narodnoj tradiciji, kako se verovalo. Utvrđivanjem porekla Orbinove vesti dobija se oslonac za kritiku izvora. Nije svejedno da li je priča o borbi Đure Balšića i Kraljevića Marka, potpuno nepoznata s druge strane, refleks nekih Orbinovih ličnih saznanja krajem XVI. veka, ili potiče iz nekog mnogo starijeg teksta, recimo nekog savremenika Marina Barlecija.

Odlomke izgubljenih izvora moguće je prepoznavati po tipu informacije, leksičkim i stilskim osobenostima, stavu izveštača i tendenciji. Orbin sam ukazuje na svoje anonimne predloške kad kaže u poglavlju o Bosni „ne altra cosa trouo scritta di questi Cotromani, che regnarono antichamente in Bosna“⁴, ili govoreći o srpskom caru Dušanu „il quale (como dicono gl' autori che di lui fecero mentione) fu il miglior soldato“⁵, itd.; što ne nalazimo ni u jednom poznatom izvoru. Zaključio sam tada da se najbolje prepoznaju tragovi jednog spisa o *istoriji humskih gospodara* od kraja XII. veka do uspostavljanja vlasti Bosne. Zatim jedne *istorije o Kotromanićima* od Nemca Kotromana do smrti kralja Tvrtka I. Već sam spomenuo aluziju na taj spis. Prepoznaje se i jedna istorija Balšića, koja je obuhvatala samo prvu generaciju. O njoj svedoči Marin Barlecije žaleći se da su to „više fragmenti nego anali“. Manje razgovetni, ali prepoznatljiviji su mi se činili tragovi jednog spisa o Brankovićima i jednog drugog o gradu Perastu.⁶

U pogledu ovih hipotetično rekonstruisanih izvora nemam šta dodati. Možda će se na spis o Balšićima odnositi ponešto od onoga o čemu će biti govora u vezi sa piscima iz porodice Anđela-Komnina.

Objašnjavajući autore sa Orbinovog spiska uz *Martino Segonio* primetio sam da mi je nepoznat i da ga Orbin ne spominje u tekstu. Martin Segon je, međutim, tada bio dobro poznat profesoru Agostinu Pertusiju, koji je rukopis sa njegovim spisima, delom u parafraziranom italijanskom prevodu, našao u milanskoj Ambrozijani. Opus Segonov je sadržao spise o putevima kojima treba napasti Turke, o utvrđivanju Otranta, o poreklu vojne sile i običajima Turaka, o Skenderbegu, o Svetoj zemlji i Hristovom grobu, o ostrvu Malti. Pokazalo se da je Segon bio kanonik crkve Svete Marije u Novom Brdu, da je u Padovi studirao i stekao doktorat iz „oba prava“ 1475., da je postao biskup Ulcinja, i kao prelat umro 1482. godine. Upućujem na uzor izdanje njegovih spisa koje je sa monografijom o piscu priredio prof. A. Pertusi.⁷ Dodajem samo da moram modifikovati i tvrdnju da Orbin ovog pisca ne spominje u tekstu. U Orbinovom spisku nalazi se i stavka *Petancio*, koja

⁴ *Orbini* 1601: 350.

⁵ *Orbini* 1601: 268.

⁶ *Orbin* 1968: 425-428 (Izgubljeni domaći izvori).

⁷ PERTUSI 1981.

se odnosi na poznatog kancelara, minijaturistu, kaligrafa, diplomatu na prelasku iz XV. u XVI. vek. U vezi sa granicom Mezije spominje Orbin spis Petančića *De itineribus in Turciam libellus* (1522.). Posle otkrića Segona pokazalo se da taj spis ustvari pripada njemu.⁸ Uzgred primećujem da je Segonu na studijama u Padovi doneo iz Novog Brda 100 dukata *Antonius de Petonza presbyter*, takođe iz Novog Brda.⁹ Moguće da su porodice jednog i drugog sveštenika bile u srodstvu i da je tim putem rukopis Segonov došao do Feliksa Petančića.

Uz stavku *Giovanni Battista* sam primetio da je nepotpuna i upozorio da se puno ime nalazi u spisku autora kod Jakete Lukarevića i da je to *Giovanni Battista Egnazio*. To se potvrdilo. Autor je iz kruga ranih pisaca o usponu Turaka. Na njega je u drugom kontekstu upozorio takođe prof. Pertusi.¹⁰ Ne vidim da je negde uticao na formulaciju Orbinovog teksta. Kod Michela Riccioa sam izrekao slutnju da je Orbin njega ekscerpirao i našao podatke, a to se nije potvrdilo.¹¹ Ispravio bih danas ono što je rečeno uz Suffrido Pietro Misnense pošto sam kod prof. Šanjeka našao i elemente biografije i popis dela.¹² Orbinov odnos prema opusu Pier Francesca Giambularija posebno je izučavala Jolanda Marchiori.¹³

Dopunu, nažalost hipotetičnu, imam uz ime *Pietro Liuio*, koji je u samom tekstu potpunije naveden kao *Pietro Liuio Veronese*. Taj pisac je bio vredan napora koji su ulagani u traganje jer se na njega oslanja kazivanje Orbinovo o poreklu bosanskih patarena. U svoje vreme Josip Matasović je analizirao ovo kazivanje u studiji o tri humanista o patarenima.¹⁴ Za Pjetrom Livijem su, dakle, tragali ne samo istraživači o Orbinu, već i oni pretežno zainteresovani za dualističke jeresi.¹⁵ Ipak, do rezultata se nije došlo. U jednom trenutku, prateći recepciju spisa Jeftimija Zigavina (*Euthimius Zigabenus*),¹⁶ koji je preveden na srpski i bugarski u srednjem veku, uočio sam da je prvo izdanje grčkog teksta sa latinskim prevodom priredio Pjetro Zinio Veronese.¹⁷ Ko god je upućen u latinsku paleografiju zapaziće kako je lako bilo ova dva imena zameniti. Malo „u“ u funkciji „v“ između vokala se i danas u

⁸ U svom izdanju PERTUSI 1981: 86-99, paralelno je doneo Petančićev tekst.

⁹ DINIĆ 1962: 69, napomena 11.

¹⁰ PERTUSI 1973: 479-487.

¹¹ Imao sam prilike da upoznam spis Michaelis Ritii Neapolitani de regibus Vngariae libri duo, objavljen u prilogu izdanja A. Bonfinija koje je priredio J. Sambucus 1581. godine. U njemu nema stvari koje mu Orbin pripisuje.

¹² *Orbini* 1999: 565.

¹³ MARCHIORI 1970: 135-156.

¹⁴ MATASOVIĆ 1930.

¹⁵ FINE 1975: 65-73, ima poseban odeljak „Orbini and Pietro Livio of Verona“.

¹⁶ *Euthymii Zygedeni* 1842: 10, 32.

¹⁷ *Petrus Zinius Veronensis* 1555., 1556., 1580. Konsultujući mletačko izdanje mogao sam utvrditi da nema u predgovoru ili objašnjenjima onih detalja koje navodi Orbin.

latiničkom kurzivu ne razlikuje lako od „n“, kod slova L i Z slični su oblici velikih slova koja se i u XVI. veku stavljaju na početak ličnog imena. Danas bih, dakle, kod te stavke izneo pretpostavku da bi pisac mogao biti Pjetro Zinio Veronese, svestan da je to samo hipoteza. Ipak, dodajem odmah da nije veća verovatnoća ni suprotne teze, da su u Veroni pre kraja XVI. veka delovala dva pisca po imenu Pjetro, da su oba štampala knjige i oba bila zainteresovana za jeretike.

Stavku *Andrea Angelo Durazzino* sam propratio upozorenjem da se u tekstu javlja *Paolo Angelo arcivescouo di Durazzo apresso Marino Barletio* i sugerisao da je jedno od imena Orbin pogrešno naveo. Kasnije sam uočio da je problem sa Anđelima daleko složeniji. Po Orbinu bi Paolo bio pisac stariji od Barlecija, a bibliografije literature o Turcima beleže jednog Paola Angela, pisca XVI. veka. Pokazalo se da su sve do duboko u XVII. vek izlazile knjige o slavnoj porodici Anđela Komnina, koja je navodno vodila poreklo od vizantijskih careva, sa njenim privilegijama. Obavestio sam se u međuvremenu da je u drugoj polovini XVI. veka postojala kod izdanaka ove porodice prava radionica za izradu učenih genealogija. Ali, sve je to posle Barlecija i nije neposredno povezano sa Orbinovim tekstom. Idući za spisima Barlecija našao sam u njegovom *Compendium vitarum* papa i rimskih i carigradskih careva (1503., 1555.) jasne tragove uticaja ovih Anđela iz Drivasta u smislu izvođenja ne samo njihovog porekla, nego i srpskih vladara od vizantijskih careva. Posredstvom Barlecija to se ulilo i u Orbinov tekst na mestu gde govori o kraljici Jeleni. U međuvremenu je zaslužni biograf Barlecija, Francis Pall, pokazao da ima literarno aktivnih članova porodice Anđeli i pre Barlecija. Ovde se moram zaustaviti i uputiti na svoju raspravu o uzajamno razmenjenim tradicijama, Albancima kod srpskih i Srba kod albanskih pisaca.¹⁸ Preko Barlecija i Orbina u srpsku historiografiju je ušla predstava o četiri barona koji su zavladao carstvom posle Dušanove smrti.

Komentarišući poglavlja o srpskoj istoriji mogao sam zapaziti da je Orbin raspolagao podacima srpskih izvora. Ima mesta gde se prepoznaje da je preuzet pojedinačni podatak, ali i mesta gde je poklapanje teksta takvo da ne ostavlja mesta sumnji. Orbin sam nigde ne upućuje na ovu vrstu izvora, ali kod njegovog savremenika Jakete Lukarevića imamo *Cronica di Slavonia, Cronica (i Chroniche) di Servia, Efemeridi di Doclea*, da ne navodim one iz Bosne i Bara.¹⁹ Nazivi upućuju ponajpre na letopise ili rodoslove, odnosno one spise sastavljene od odlomaka jednog i drugog žanra. Kod Orbina se susreće više vrsta podataka koji moraju poticati iz srpskih izvora. Susreće se često navođenje godina vladanja ili godina života vladara (u čemu ni verzije rodoslova nisu saglasne), zatim mesta gde je sahranjen, ali ima i kazivanja o događajima gde se tekst Orbina oslanja na nekog

¹⁸ ĆIRKOVIĆ 1998.: 204-208.

¹⁹ MAŽURANIĆ 1924: 121-123.

od poznatih pisaca, najčešće Konstantina Filozofa, ali ne neposredno nego preko nekog epitomatora. Danas mislim da bi se, sledeći studije M. Boškov o hronografu,²⁰ moglo ukazati baš na srpsku verziju hronografa primljenog iz Rusije kao potencijalni izvor Orbinov, jer u njemu nalazimo iste elemente, ne samo podatke o smrti vladara već i kraće izvode iz žitija pa i žitija despota Stefana Lazarevića, čije je prisustvo kod Orbina nesumnjivo. Nastao po obrascu ruskog hronografa od 1512., srpski hronograf je sačuvan u više verzija, nije kritički izdat što otežava precizno poređenje svakog pojedinog mesta za koje mislim da je posredno ili neposredno poteklo iz hronografa. U svakom slučaju verovatnije je da je Orbin poznao ovu kompilaciju nego pojedinačne spise prikupljene u njoj.

Završiću izveštavajući o jednoj zagonetki iz 1968. koja je ostala zagonetka do danas. U spisku Orbinovih izvora nailazimo na stavku *Costantino Porfirogeneto*, a u njegovom prikazu rane dubrovačke istorije imamo i odlomak iz *De Administrando Imperio* sa unekoliko izobličanim imenima prvih naseljenika, umesto 7 imena nalazi se samo 5, a poslednji među njima u grčkom originalu „Valentin otac protospatara Stefana“ pretvoren je u „Fautino prete di S. Stefano“. To utiče na smisao utoliko više što je malo dalje spomenuta crkva Svetog Stefana. Na mestu gde u carevom tekstu stoji „sada imamo VII indikt 6457. godine“ nalazimo kod Orbina „sono fin a questa mia eta anni cinquecento“. Upotrebljavao je, dakle, jedan prilično slobodan prevod. Ali, koji? Po još nepokolebanom opštem mišljenju vizantologa spis Konstantina Porfirogenita postao je svetu poznat tek 1611. posredstvom izdanja Meursiusa praćenog njegovim latinskim prevodom.²¹ Orbin kaže i gde je to našao „nel libro intitolato *Foedera, Iura, ac Societates Imperii Romani*.“ Na jedan trag upućuje sam Orbin kad povodom hronologije kaže da „Arpontaco Burdegalense nel trattato delle mutationi degli stati scrisse...“, da je delo Konstantin pisao 959. godine. Verzija teksta kojom se služio, videli smo, nije sadržala godinu, koju je taj zagonetni Arpontak morao poznavati iz originala ili nekog prevoda starijeg od Meursija.²²

Kao što sam nagovestio, ova vrsta istraživanja je zahvalnija za pismeno nego usmeno prikazivanje pa se izvinjavam ako sam poštovani auditorijum zamorio detaljima za koje teško da može biti interesovanja izvan kruga poštovalaca Orbinovog dela.

²⁰ BOŠKOV 1997: 35-68.

²¹ O rukopisnoj tradiciji i izdanjima, MORAVCSIK 1949: 14-34.

²² G. Rezar je u diskusiji o ovom saopštenju upozorio na Ludovika Crijevića Tuberona kao mogućeg posrednika i naveo za to ubedljive argumente.

Bibliografija

- BOŠKOV, M. 1997. Carostavnik Jovana Rajića. U *Jovan Rajić. Život i delo*. Beograd: 55-68.
- BOŠKOV, M. 1999. Hronograf. *Leksikon srpskog srednjeg veka*. Beograd: 784-787.
- BROGI-BERCOFF, Giovanna. 1975-1976. Il Pribevo e „Il Regno degli Slavi di Mauro Orbini“. *Ricerche slavistiche* 22-23: 137-154.
- ĆIRKOVIĆ, S. 1985. Mauro Orbini - his Life and Work. Predgovor reprintu *Mauro Orbini Il Regno degli Slavi, Pesaro 1601*. München: 7-23.
- ĆIRKOVIĆ, S. 1998. Tradition Interchanged - Albanians in the Serbian, Serbs in the Albanian Late Medieval Texts. u *The Medieval Albanians*. Athens: 195-298.
- DINIĆ, Mihailo. 1962. *Za istoriju rudarstva u srednjovekovnoj Srbiji i Bosni* II. Beograd. *Euthymii Zygedeni Narratio de bogomilis seu panopliae dogmaticae titulus XXIII*, ed. J. C. L. Gieseler, Gottingae 1842.
- FINE, Jr., John V. A. 1975. *The Bosnian Church - a New Interpretation*. New York - London.
- LUCCARI, Giacomo di Pietro. *Copioso ristretto degli annali di Ragusa. Venezia 1605., Ragusa 1790*.
- MARCHIORI, Jolanda. 1970. L'Istoria d' Europa di Pier Francesco Giambulari e il Regno degli Slavi di Mauro Orbini. u *Il mondo slavo*: 135-156.
- MATASOVIĆ, Josip. 1930. Tri humanista o patarenima. *Godišnjak Skopskog Filozofskog fakulteta* I: 235-251.
- MAŽURANIĆ, Vladimir. 1924. Izvori dubrovačkog historika Jakova Lukarevića. *Narodna starina* 8: 121-153.
- MORAVCSIK, Gyula (ur.). 1949. *Constantine Porphyrogenitus De administrando imperio*. Budapest.
- Orbin 1968. Mavro Orbin, *Kraljevstvo Slovena*. Beograd.
- Orbini 1601. Mauro Orbini, *Il Regno degli Slavi hoggi corrottamente detti Schiavoni*. Pesaro (reprint, München 1985.).
- Orbini 1999. Mavro Orbini, *Kraljevstvo Slavena*. Zagreb.
- PERTUSI, Agostino. 1981. *Martino Segono di Novo Brdo vescovo di Dulcigno. Un umanista serbo-dalmata del tardo Quattrocento, vita e opere*. Roma.
- PERTUSI, Agostino. 1970. I primi studi in Occidente sull' origine e la potenza dei Turchi. *Studi veneziani* 12: 516-546.
- PERTUSI, Agostino, 1973. Giovanni Battista Egnazio (Cipelli) e Ludovico Tuberone (Crijeva) tra i primi storici occidentali del popolo turco. U *Venezia e Ungheria nel Rinascimento*. Firenze: 479-487.

Sources of Mavro Orbin: *addenda et corrigenda*

Commentaries to the partial translation of Mavro Orbini's *The Kingdom of Slavs* published in 1968 in Belgrade are aimed at highlighting Orbini's work with his sources, commenting his list of sources as well as representing sources which he had used in his work without any reference. It was shown that Orbini had taken over the works which he cited freely from various texts, together with transferred passages. Besides, in his list there were some authors which he did not and could not have read. Therefore, some attempts at identifying items in „*Autori citati nella presente opera*“ proved to be fruitless, but some excerpts from lost or unidentified sources were successfully detected. This paper is aimed at showing what is still left to be corrected and added. That is classified into different groups of corrections and additions as well as into some complexes of topics which deserve to be dealt with separately. Within the group of unidentified or wrongly identified sources there is a discussion of Martin Segon whose work has been discovered and published in the meantime, Pietro Livio Veronese, mysterious author who allegedly wrote about bogomiles and some other writers. Second group consists of references on medieval or humanist authors and third one is dedicated to corrections and additions which refer to identifying passages of Orbini's work. As far as „complexes“ of sources or groups of sources are concerned, the main emphasis is put on Marin Barleti and writers from Angelos Komnenos family whose works Orbini excerpted in the larger measure than it was previously thought. Besides, it can be concluded that Orbini knew and used some version of Russian chronograph. The last controversy is dedicated to Constantine Prophyrogenitus since it is still dubious where had Orbini found his work which was translated and published after Orbini's book (1601).

Key words: Mavro Orbini, sources, Martin Segon, Pietro Livio Veronese, Marin Barleti, Konstantin Porfirogenet.

Ključne riječi: Mavro Orbin, izvori, Martin Segon, Pietro Livio Veronese, Marin Barleci, Konstantin Porfirogenet.

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
INSTITUT FÜR KROATISCHE GESCHICHTE

RADOVI 43

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

The logo for FF press, featuring the letters 'FF' in a stylized font with a horizontal line through them, followed by the word 'press' in a lowercase, sans-serif font.

ZAGREB 2011.

RADOVI ZAVODA ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Knjiga 43

Izdavač / Publisher

Zavod za hrvatsku povijest
Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
FF-press

Za izdavača / For Publisher

Damir Boras

Glavni urednik / Editor-in-Chief

Hrvoje Gračanin

Uredništvo / Editorial Board

Bruna Kuntić-Makvić (stara povijest), Zrinka Nikolić Jakus (srednji vijek),
Hrvoje Petrić (rani novi vijek), Željko Holjevac (moderna povijest),
Tvrтко Jakovina (suvremena povijest), Silvija Pisk (mikrohistorija i zavičajna povijest),

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Board

Denis Alimov (Sankt Peterburg), Živko Andrijašević (Nikšić), Csaba Békés (Budapest), Rajko Bratož (Ljubljana), Snježana Buzov (Columbus, Ohio), Svetlozar Eldarov (Sofija), Toni Filiposki (Skopje), Aleksandar Fotić (Beograd), Alojz Ivanišević (Wien), Egidio Ivetić (Padova), Husnija Kamberović (Sarajevo), Karl Kaser (Graz), Irina Ognyanova (Sofija), Géza Pálffy (Budapest), Ioan-Aurel Pop (Cluj), Nada Proeva (Skopje), Alexios Savvides (Kalamata), Vlada Stanković (Beograd), Ludwig Steindorff (Kiel), Peter Štih (Ljubljana)

Izvršna urednica za tuzemnu i inozemnu razmjenu /

Executive Editor for Publications Exchange

Kristina Milković

Tajnik uredništva / Editorial Board Assistant

Dejan Zadro

Adresa uredništva

Zavod za hrvatsku povijest, Filozofski fakultet Zagreb,
Ivana Lučića 3, HR-10 000, Zagreb
Tel. ++385 (0)1 6120 150, 6120 158, faks ++385 (0)1 6156 879

Časopis izlazi jedanput godišnje

Ovi su Radovi tiskani uz financijsku potporu
Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske,
Zaklade Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti,
znanstvenog projekta „Triplex Confinium - hrvatska višegraničja
u euromediterranskom kontekstu“

Naslovna stranica

Iva Mandić

Grafičko oblikovanje i računalni slog

Marko Maraković

Lektura

Julija Barunčić Pletikosić

Tisak

Hitra produkcija knjiga d.o.o.

Tiskanje dovršeno u prosincu 2011. godine

Naklada

250 primjeraka

*Časopis je u digitalnom obliku dostupan na Portalu znanstvenih časopisa
Republike Hrvatske „Hrčak“ <http://hrcak.srce.hr/radovi-zhp>*